

DE GROTE WIELERRONDE VAN HOUTHEM-SINT GERLACH

Mathieu Braeken

Deze wielerronde vond plaats in 1948 op één van de twee nationale feestdagen. Dit was op dinsdag 31 augustus (Koninginnedag) of op maandag 6 september, i.v.m. de inhuldiging van Koningin Juliana. Op 4 september 1948 was het 50-jarig jubileum van Koningin Wilhelmina. Op deze dag deed zij ook afstand van de troon. Ter gelegenheid hiervan waren er eind augustus en begin september tal van festiviteiten. De grote wielerronde van Houthem-Sint Gerlach stond óók in het teken van deze festiviteiten. De precieze wedstrijddatum is niet duidelijk, diverse bronnen noemen zowel 31 augustus als 6 september.

WK wielrennen 1948

De helft van het parcours van de grote wielerronde van Houthem-Sint Gerlach liep over het grote parcours van het WK wielrennen dat op 21 en 22 augustus had plaatsgevonden. Heel Houthem was dus nog in de ban van dit grote wielerspektakel. De profs reden hun wedstrijd op 22 augustus 1948.

Je zou kunnen zeggen dat dit de voorronde was van de grote wielerronde van Houthem.

Parcours WK 1948, inzet: Bric Schotte

De start- en finishlijn lag 580 meter na de top van de Cauberg. Daarna liep het parcours via de Rijksweg door Vilt en Berg, Grote Straat, Geulhemmerberg, Geulhem, Houthem (Onderstestraat, Rijksweg), Broekhem (Rijksweg), Valkenburg en via de Cauberg weer naar de finish. De afstand over Houthems grondgebied bedroeg 1430 meter. De Geulhemmerberg en de weg door Geulhem waren kiezelwegen en deze werden, nog vóór de wedstrijd, vlug geasfalteerd. De Geulhemmermolen werd voor een groot gedeelte met stro ingepakt. Als de renners in Geulhem over de twee houten noodbruggen (met klepperend plankendek) reden kon je ze vanaf een kilometer afstand horen. De Cauberg had een klinkerwegdek bestaande uit zeer harde geel-grijze bakstenen. Er werden 27 ronden gereden van ± 10 kilometer lang.

De officiële afstand bedroeg totaal 266,8 kilometer. De gedoodverfde favorieten waren de Italianen Fousto Coppi en Gino Bartali, doch deze rivalen hadden alleen oog voor elkaar. De Belg Brik Schotte had dit doorzien en nam een besluit. Hij ontsnapte al in de tweede beklimming, gevolgd door enkele andere renners. Brik Schotte reed die dag heel sterk. De Nederlandse favoriet Gerrit Schulte probeerde nog, opgezweept door het Nederlands publiek, de Belg te achterhalen. Dit lukte niet, de aanval was te laat ingezet en in Geulhem reed hij ook nog lek. Brik Schotte werd wereldkampioen en in de regenboogtrui gehesen. Op de tweede plaats eindigde de Fransman Apo Lazarides en op de derde plaats de Fransman Luc Teisseire. Dit zware WK werd maar door 10 renners uitgereden. Na de huldiging werd met de drie winnaars in een open calèche (open auto) een ereronde gereden.

De grote wielerronde van Houthem-Sint Gerlach

Parcours van de grote wielerronde van Houthem-Sint Gerlach

De organisatie van deze ronde was, zoals men veronderstelt, in handen van het toenmalige Oranjecomité. Bij Sjeng Curfs, onderwijzer van de Lagere School en tevens hopman bij de verkenners, konden de jongens/mannen zich aanmelden. Enkele medewerkers, waaronder ook mijn vader Vöäs Braeken, maakten een erekrans voor de latere winnaar.

Er was een route uitgezet waarin de Calvarieberg (om boerderij Schaepekens heen), door het Kloosterbos etc. waren opgenomen. De dagen vóór de wedstrijd had het hevig geregend. Bij de laatste parcourscontrole bleek dat er gedeeltes van de paden waren uitgespoeld of onder water stonden. Het parcours werd toen uit veiligheidsoverweging afgekeurd. Men zocht vlug naar een nieuw parcours. Dit werd snel gevonden maar liep gedeeltelijk over de Rijksweg. Er werd even naar de burgemeester gegaan.

Deze gaf, samen met de politie, meteen toestemming voor dit parcours. In die tijd was dit nog mogelijk. Vlug werd de finishlijn in de Sint Gerlachstraat, tussen het café "Het Wit Paard" en Hotel Curfs-Couvreur getrokken.

Het parcours liep via de Sint Gerlachstraat, Col de Transformatorhuske, de Rijks weg, de afdaling van de Kerkweg en de Onderstestraat. De lengte van het parcours bedroeg 865 meter en er moesten 40 rondes worden afgelegd. Om een

Col de Transformatorhuske, 1° categorie

goede startplaats te bemachtigen stonden de $\pm$ 25 renners al een half uur vóór aanvang van de wedstrijd aan de meet. Het was een kleurrijk schouwspel. Bijna iedereen had een gewone herenfiets. Enkelen hadden hem ontdaan van de onnodige ballast zoals jasbeschermers, dragers, spatborden, lampen, dynamo, bel etc.

Ze droegen gewoon de eenvoudige doordeweekse kleren. Géén sponsors, géén fotografen, géén handtekeningenjagers en zelfs géén rondemiss. Sommige renners

zeiden dat ze iets extra's hadden gegeten of gedronken. Maar ik weet zeker dat dit niet op de dopinglijst bij de verboden middelen stond.

Meteen al na de start werd er snelheid gemaakt. Er deden zich gevaarlijke situaties voor. Het kon dan ook niet uitblijven dat zich twee valpartijtjes voordeden. De talrijke toeschouwers moedigden hun favoriet(en) luidkeels aan. Het gerucht deed de ronde dat Gerlach Curfs en Sjef Zurstrassen waren gevallen en opgegeven hadden. Vader Sjef Bemelmans zag zijn zoon Giel, die hij verboden had om mee te fietsen, in het peloton. De reden waarom dit niet mocht hoorde ik pas naderhand. Bemelmans was namelijk bang voor eventuele schade aan de fiets.

De renners bleven mooi bij elkaar en iedereen was al aan een massasprint aan het denken. Doch 6 à 7 rondes voor het einde sprong Giel Bemelmans plotseling weg en nam een kleine voorsprong. Het peloton zette meteen de achtervolging in, maar ze werkten niet goed samen. De 17-jarige Giel Bemelmans liep zelfs verder uit en won uiteindelijk met maar liefst 200 meter voorsprong. De tweede plaats was voor de 17-jarige Joseph Vrancken. Omdat voor de derde plaats, na informatie, drie verschillende namen werden genoemd zal ik daarom maar de wilerterm ex aequo gebruiken.

Giel kreeg de erekrans omgehangen en reed, onder donderend applaus, een ereronde. Hierna zei Giel dat de ereronde, door de te zware krans, nog zwaarder was dan de hele wielerronde. Vader Bemelmans was heel blij dat zoon Giel had gewonnen en over het verboden meerijden zei hij niets meer.

Er werd groot feest gevierd in het dorp en iedereen sprak over de eerste grote Houthemse wielerronde en de grote winnaar Giel Bemelmans.

Later op de dag vond er in het café "Het Wit Paard" *bie M'rieke van de Frisj* een officiële huldiging plaats. De toenmalige burgemeester Hens kwam in functie naar Houthem. Hij memoreerde over de nationale feestdag en prees het Oranjecomité en zijn medewerkers voor de organisatie en het slagen van Houthems eerste grote wielerronde. Ook prees hij de renners voor deze sportieve prestatie en feliciteerde geheel Houthem met dit grote wielerveest. Daarna hing hij Giel Bemelmans de erekrans om, feliciteerde hem met de eerste plaats en overhandigde hem het prijzengeld ter waarde van f 17,50. Een groot bedrag in die tijd. Daarna werd Joseph Vrancken gefeliciteerd met zijn tweede plaats, hij kreeg f 10,- als prijzengeld. Voor de derde plaats bedroeg het prijzengeld f 5,-. De burgemeester sprak even met de winnaar en vroeg: "Fietst U al lang? En bent U getrouwd?" Giel gaf een eerlijk antwoord.

Links: De grote winnaar Giel Bemelmans

Rechts: Joseph Vrancken, de eervolle winnaar van de tweede plaats. Op de foto staat tevens de fiets waarmee deze prestatie geleverd is.

De eenvoudige Giel Bemelmans vindt van zichzelf dat hij toen maar een kleine prestatie heeft geleverd; niet de moeite waard. Wél heeft hij de erekrans 20 jaar lang bewaard en hem pas weggedaan nadat deze van ouderdom uit elkaar was gevallen. Wat hij met het prijzengeld heeft gedaan is mij niet bekend.

En zo schreef "De grote wielerronde van Houthem-Sint Gerlach" blijvend geschiedenis in Houthems verleden van de vorige eeuw.